

D. N
10/6 1947

Revolutionens arvtagare

Den franska revolutionen av år 1789 proklamerade folkstyrelsens och den medborgerliga frihetens grundsatser. Helt tillämpades dessa principer inte. Påtryckningar vid valen, revoiter i Paris och militära aktioner blev maktmedel av större betydelse än folkets fria viljeyttringar. Redan år 1797 formulerade direktoriet en teori, som under de följande etthundra femtio åren blivit av omätlig betydelse: då folkmajoriteten icke var "demokratisk", dvs. icke hyllade de härskandes åsikter, borde dess uppfattning kunna åsidosättas av den om demokratins innebörd medvetna minoriteten, dvs. de härskande. Under hänvisning här till hindrades den valda representationen i den cispadanska republiken i Italien att fungera, och något senare, då den rojalistiska och katolska riktningen segrade vid ett val i själva Frankrike, genomförde armén en utrensning som tryggade den revolutionära regimens. Därmed var en minoritetsdiktatur i demokratins namn — ursprunget till läran om proletariats diktatur — för första gången etablerad.

Den napoleonska regim som upprättades några år senare innebar en liknande förvanskning av folkstyrelsens grundsatser. "Republiken Frankrike, Napoleon kejsare", denna på mynten präglade devis avspeglade den härskande ideologin. Makten koncentrerades helt hos kejsaren; all opposition mot den nya ordningen undertrycktes, pressen blev ett redskap för regeringen, liksom riktningen blev vida mera fullständig och effektiv än under bourboernas välde. Men samtidigt förklarade sig Napoleon härskare i folkets namn och med dess samtycke, och under tvångets och propagandans tryck bekräftade överväldigande majoriteterna hans makt. På område efter område kränkte han de revolutionära principerna: handelsfriheten avskaffades som ett led i krigföringen, länder erövrades och förvaltades utan hänsynstagande till folkens vilja, likheten inför lagen åsidosattes genom de kejsarliga påbuden, ett polisvälde av förut oanad effektivitet vakade över medborgarnas handlingar och tankar, tronen omgavs av en ny ärftlig aristokrati.

40

Trots detta kunde kejsardömet såsom revolutionens arvtagare länge bevara något av den prestige som den revolutionära regimen vunnit bland radikaler och demokrater utanför Frankrike. Detta var fallet icke blott i de auktoritära staterna i Mellaneuropa; inom dessa kunde med fog även den franska diktaturen betraktas som ett framsteg. Även whigs i England — som gentemot tories företrädde en måttlig reformvilja — och de Jeffersonska demokraterna i Amerika såg länge i Napoleon en personifikation av revolutionens vinningar. Det dröjde fjärtionden innan verkligheten segrade över ideologin, innan man allmänt insåg att det napoleonska väldet var en reaktion, icke ett fullföljande av revolutionen.

I fråga om den ryska revolutionen och den ryska diktaturen har utvecklingen varit likartad. De segrande kommunisterna proklamerade visserligen öppet proletariats diktatur, men den sades utgöra blott en inledning till den mest fullständiga demokrati — till och med den statliga tvångsmakten skulle i en nära framtid avskaffas. De reformer som genomfördes eller utlovades var till stor del ägnade att vinna sympati bland radikala i andra länder: absolut ekonomisk jämlikhet, utplånande av alla på arv och socialställning beroende företrädesrättigheter, ovillkorlig självbestämmanderätt för skilda nationaliteter, frihet för individen i fråga om yrkesval, tolerans på det sexuella området, en uppfostran utan tvång och auktoritetstro, humana straffbestämmelser. Vad man på radikalt håll fann motbjudande var främst medlet — den provisoriska diktaturen — icke huvudparten av de mål som med detta medel skulle vinnas.

Liksom Napoleon bevarade den under revolutionen genomförda jordreformen har de ryska maktavarna fullföljt ett av den kommunistiska omvälvningens mål: socialiseringen. I övrigt har deras politik under senare år stått i den starkaste motsättning till löftena under oppositionstiden och handlingarna under de första revolutionsåren. Maktkoncentrationen hos statsledningen har stegrats, och om dess avveckling talar man inte längre, det är det mest typiska uttrycket för omställningen. Men på punkt efter punkt är utvecklingen likartad. Att propagera för åtgärder som för tjugufem eller

trettio år sedan framställdes som konsekvenser av den Marx-Leninska åskådningen skulle i dag uppfattas som förräderi mot den Stalinska regimen.

Trots detta framställs Ryssland av de kommunistiska partierna som ett föregångsland, dess politik som ett förverkligande av socialismens mål. I propagandan förnekar man eller går förbi de reaktionära dragen i den kommunistiska politiken och stannar vid de mål som under en förgången tid skapat revolutionär hänförelse. Inom betydande arbetargrupper är denna agitation framgångsrik. Dels utnyttjar den lilla gruppen av yrkeskommunister alla missnöjesanledningar, alla inre motsättningar, alla kriser, dels drar man nytta av den reellt förlegade, men hos många ännu verksamma föreställningen att kommunismen på alla områden representerar ekonomisk och social radikalism.

De ryska härskarna av i dag, liksom Napoleon i början av förra århundradet, vinner alltså inflytande och prestige i egenskap av revolutionens arvtagare. Att de i själva verket likviderat de revolutionära idealen, att deras välde innebär en återgång till despotin är en insikt som först småningom tränger genom till de folkgrupper agitationen avser. Så uppstår det underligaste av alla nutidens politiska fenomen: samverkan mellan den på expansion utåt och skapandet av en fast hierarki inåt inställda ryska statsledningen och radikala arbetare utanför Ryssland. De förledda arbetarmassorna förmås att som ideal betrakta en samhällsordning som i verkligheten är reaktionär. Arbetare röstar för kommunism i Sverige, Norge och Frankrike, medan kommunismen i Ryssland innebär erövring eller behärskande av främmande folk utan hänsyn till folkens egen uppfattning, de största skillnader i inkomst inom arbetarklassen och mellan arbetare och företagsledare, en social uppdelning som skapar en ny privilegierad aristokrati även då det gäller ungdomens uppfostran, ett statstväng över arbetarna, som bland annat innebär förbud mot strejker, det strängaste över- och underordningsförhållande inom försvarsmakten, en ytterligt hård strafflagstiftning, reellt förbud mot skilsmässa och, framför allt, liksom riktning, undertryckning av all medborgerlig frihet och obegränsad makt för det härskande partiet på alla områden. Det är denna regim som kommunistledarna, under förlitande på kort minne och svaga kunskaper, vågar framställa som ett ideal för svenska arbetare.

126
72
198